

Zelfs in tijden van de grootste kredietcrisis in decennia vraag je jezelf af, is de kredietcrisis zelf geen symptoom van iets groters? Universiteiten zijn er om over fundamentele dingen na te denken. En jawel, er beweegt heel veel, alles is footloose en vooral verhandelbaar. Teveel wispelturigheid in de maatschappij werkt niet, en is dat niet precies wat de moderne maatschappij ondermijnt? De onderneming als samenwerkingsverband staat onder druk als de onderneming – bij wijze van spreken – elke dag kan worden opgekocht en in stukjes gehakt... Samenwerken vereist nu eenmaal een bepaalde mate van stabiliteit.

Maar wat betekent het als ondernemingen als 'warme broodjes over de toonbank' kunnen worden verkocht? Deze ontwikkeling is slecht voor de 'social fabric' van een organisatie. Niet alleen weet het manage-

'Het doen van transacties in de financiële markten was pas het echte spel.'

ment zich meestal financieel veilig te stellen in deze transacties en vergroot dit de afstand tussen management en rest van de organisatie, maar er is nog een veel fundamenteelere observatie. We leven in een maatschappij waar alles verhandelbaar is geworden: ondernemingen, bedrijfsonderdelen, en ja ook allerlei financiële instrumenten zoals hypotheekleningen die eerst rustig op de bankbalans bleven staan. Verhandelbaarheid lijkt een goed iets. Maar

Alles verhandelbaar... en foot loose...

niet altijd. De geweldige fees die in de VS verdiend konden worden met het verpakken, doorverkopen en dus verhandelbaar maken van hypotheekleningen, en zijn een directe aanleiding voor de huidige kredietcrisis.

De 'verhandelbaarheid' van ondernemingen tast in wezen het hart van een onderneming aan. Om optimaal verhandelbaar te zijn moeten ondernemingen overzichtelijk in mootjes te hakken zijn. Transparantie boven alles. Maar wat is een onderneming die permanent deelbaar is? Het heeft

geen ziel, maar is een losgeraakt zootje. En hoe ontkom je hieraan? Het is een onomkeerbaar proces. Als een baas van een groot Nederlands advocatenkantoor zegt dat hij de Nederlandse wortels van het bedrijf – en de klantrelaties – optimaal wil waarborgen en dus niet gaat fuseren met een Angelsaksisch collega-kantoor omdat die Angelsaksische praktijk het kantoor zal doen vervreemden van haar Nederlandse relaties, dan is dit hartverwarmend. Maar

wat koop je ervoor? Er is maar een toevallig moment in de toekomst nodig dat in een penningstreek een onomkeerbare transactie gebeurt en het kantoor is verdwenen. Als je er over nadenkt is de verankering verdwenen, alles is footloose.

Bestuurders als passanten zijn eveneens footloose, en hoe managen zij? Een soort voetbaltrainer van een topclub. In korte tijd moeten ze resultaat laten zien, en vaak zijn ze even snel weer weg als die toptrainers. Transacties leiden vaak sneller tot een zichtbaar resultaat dan het van binnen uit laten groeien van een bedrijf; dat kost meer tijd. Juist met dit soort (riskant) macho-gedrag kan men zich manifesteren. En dat is precies wat in een transactiematschappij uitdokit. De kredietcrisis is een ander mooi voorbeeld hiervan. Waarom kwamen de banken in de problemen? Ze gingen hun relatieoriëntatie negeren, het doen van transacties in de financiële markten was pas het echte spel. En dat is een beetje alles of niets... Een ultiem symptoom van de footloose society en volstrekt ongrijpbaar.

U begrijpt het al. Debat is nodig. De maatschappelijke inrichting staat op het spel. Laten we weer kritisch gaan nadenken. Hier ligt onze verantwoordelijkheid als universiteit!!